

Rok boje za šťastnější život dětí celého světa

MARIE KABRHELOVÁ

členka sekretariátu ÚV KSČ,
předsedkyně ústředního výboru
Československého svazu žen

Valné shromáždění Organizace spojených národů v roce 1959 přijalo *Deklaraci práv dítěte*. Přijetí zvláštního dokumentu o specifických potřebách a právech dětí se stalo výrazem znepokojení členských zemí OSN nad vážnými problémy v situaci miliónů dětí v celé řadě zemí světa. V preambuli *Deklarace* se zdůrazňuje, že lidstvo dluží dítěti to nejlepší, co mu může dát, a že dítě — pro svou fyzickou a mentální nezralost — nezbytně potřebuje zvláštní zabezpečení a péči, včetně příslušné právní ochrany.

Ve svých deseti zásadách *Deklarace* stvrzuje právo dětí na náklonnost, lásku a porozumění, na odpovídající výživu a lékařskou péči, na ochranu proti všem formám zanedbávání, krutosti a vykořisťování, na vzdělání a plnou příležitost ke hře a rekreaci, právo učit se být užitečným členem společnosti a rozvíjet individuální schopnosti, právo na výchovu v duchu míru a všeobecného přátelství. Tato práva by měla být realizována bez ohledu na rasu, barvu, pohlaví, náboženství, národnostní a sociální původ.

V příštím roce uplyne od přijetí *Deklarace* 20 let a stále ještě není — vyjma v socialistických zemích — splacen dluh stamiliónům dětí v celé řadě zemí světa.

Proto pokrokové mezinárodní a národní organizace, zejména *Mezinárodní demokratická federace žen*, *Světová federace demokratické mládeže*, *Světová rada míru* a další začaly usilovat o to, aby se v souvislosti s uvedeným výročím pozornost světové veřejnosti všestranněji soustředila na postavení dětí. Jejich aktivita našla výraz v přijetí rezoluce na XXXI. zasedání *Valného shromáždění OSN* v prosinci 1976, v níž se rok 1979 prohlašuje za *Mezinárodní rok dítěte*. Valné shromáždění upozornilo na skutečnost, že přes všechno úsilí je ještě příliš mnoho dětí, zejména v rozvojových zemích, které nemají zajištěn dostatek výživy, potřebnou zdravotní a sociální péči, právní ochranu, možnost vzdělávání a přípravy na povolání. Miliónům dětí v různých částech světa je upíráno nejzákladnější právo — právo na život, jsou obětmi válek, kolonialismu, fašismu, rasové diskriminace a vykořisťování. Akce organizované v rámci *Mezinárodního roku dítěte* by měly upozornit světovou veřejnost na současný stav a přispět k jeho zlepšení.

Cílem *Mezinárodního roku dítěte* je vytvoření rámce pro obranu zájmů dětí a pro zaměření pozornosti příslušných rozhodujících činitelů i veřejnosti na jejich specifické potřeby. Jde o to, aby se programy péče o děti staly nedílnou součástí dlouhodobých i krátkodobých hospodářských a rozvojových plánů v národním i mezinárodním měřítku.

Rezoluce se obrací na vlády s výzvou, aby rozšířily opatření ve prospěch dětí svých zemí, se zvláštním zřetelem na zvláště ohrožené a postižené skupiny. Vyzývá nevládní organizace a veřejnost k aktivní účasti na akcích *Mezinárodního roku dítěte*.

Koordinátorem přípravy a průběhu *Mezinárodního roku dítěte* byl pověřen *Dětský fond OSN (UNICEF)*. OSN doporučila členským zemím vytvořit komise (výbory) pro přípravu a uspořádání této celosvětové akce.

Vyhlášení *Mezinárodního roku dítěte* je dalším politickým vítězstvím pokrokových, demokratických sil světa. Bezesporu se stane účinným rámcem pro širší spolupráci těchto společenských sil a umožní sjednotit jejich úsilí k prosazování a realizaci vytčených humánních cílů.

Lze říci, že největší iniciativu v souvislosti s *Mezinárodním rokem dítěte* vyvíjejí pokrokové ženské organizace, zejména *Mezinárodní demokratická federace žen*. Rok dítěte bude probíhat v polovině *Dekády ženy OSN*, jež byla vyhlášena v *Mezinárodním roce ženy* v roce 1975. Plnění cílů a úkolů vyplývajících z programu této dekády přispěje i ke zlepšení života dětí. Odstraňování negramotnosti, zvyšování společenského uvědomění žen, zabezpečení možností vzdělání pro ženy, výchova žen v oblasti zdravotnické osvěty, školní a mimoškolní výchova ke správnému chápání úlohy muže a ženy v rodině a ve společnosti, požadavek výstavby dětských zařízení pro předškolní děti, ulehčení práce žen zaměstnaných v zemědělství a další úkoly programu Dekády úzce souvisejí se životem dítěte, s cíli *Mezinárodního roku dítěte*.

Nepřekvapí proto, že mezinárodní výbor, který pracoval na přípravě světové konference v *Roce ženy* a který se rozhodl pokračovat ve své práci po celé *Desetiletí ženy*, vyvíjí v přípravě *Mezinárodního roku dítěte* rozsáhlou iniciativu. Již v roce 1977 přijal návrh a učinil opatření pro svolání světové konference s názvem *Za mírovou a šťastnou budoucnost pro všechny děti*. Přípravou konference byly pověřeny čtyři pracovní skupiny, sestavené z členů výboru (národních a mezinárodních organizací).

První skupina projedná ekonomické, sociální a právní podmínky nezbytné pro zajištění práva všech dětí na život, zdraví a blahobyt, ochranu matky a dítěte a odstranění dětské práce. Bude se rovněž zabývat vypracováním návrhu mezinárodní konvence založené na zásadách *Deklarace práv dítěte*. Druhá skupina bude jednat o zajištění povinného školního vzdělání pro všechny děti, o výchově v duchu míru a přátelství, o odpovědnosti společnosti, rodiny a úloze kultury, sportu, hromadných sdělovacích prostředků ve vztahu k dětem a využití volného času v celkovém rozvoji osobnosti dítěte. Tématem jednání třetí skupiny bude ochrana dětí žijících v mimořádně nepříznivých politických a sociálních podmínkách a solidarita s těmito dětmi. Jde o děti žijící v podmínkách ozbrojených konfliktů, koloniálního útlaču, v zemích s rasistickými a fašistickými režimy a o děti uprchlíků. Československo se podílí na práci čtvrté skupiny, která se zabývá pomocí postiženým dětem, sirotkům a opuštěným dětem.

Světová konference bude nepochybně vyvrcholením Roku dítěte. Bude jistě otevřenou tribunou pro plodný dialog, pro tvořivou činnost všech, kteří se cítí odpovědní za zajištění všestranného harmonického rozvoje dítěte, za jeho život v míru.

Na rezoluci XXXI. zasedání *Valného shromáždění OSN* reagovala již velká část vlád členských zemí OSN (asi 105) vytvořením národních komisí (výborů). Rovněž vláda ČSSR ustavila v listopadu 1978 československou komisi pro Mezinárodní rok dítěte. Programy těchto komisí i programy přijaté řadou pokrokových mezinárodních, regionálních a národních nevládních organizací svědčí o velkém zájmu o *Rok dítěte* a otevírají široké možnosti společných akcí.

Za významnou akci v přípravě *Mezinárodního roku dítěte* je považován mezinárodní seminář na téma *Postavení dětí v současném světě a úkoly ženských organizací a dalších společenských sil v přípravě Mezinárodního roku dítěte*, uspořádaný v říjnu 1977 v Praze Mezinárodní demokratickou federací žen a Československým svazem žen. Semináře se zúčastnilo více než 200 delegátů

z celého světa. Byla mezi nimi řada významných osobností a představitelů mezinárodních i národních organizací, jakož i OSN a jejich specializovaných institucí. Jednání přineslo bohaté výsledky, zejména velké množství cenných informací o situaci dětí ve světě a náměty pro akce v *Mezinárodním roce dítěte*. Bylo současně konfrontací života dětí v socialistickém a kapitalistickém světě. Všestranná, velkorysá péče socialistické společnosti o děti a mladou generaci budila obdiv. Seminář byl slibným předznamenáním další přípravy *Mezinárodního roku dítěte*.

Důležitým krokem byl rovněž regionální seminář v Dillí, který uspořádal v únoru 1978 *Mezinárodní demokratická federace žen s Indickým národním výborem pro Mezinárodní rok dítěte*. Program tohoto semináře, orientovaného k problematice *Postavení dětí v Asii*, byl pokryt dvěma hlavními tematickými okruhy: likvidace negramotnosti a výchova dětí v duchu míru a přátelství; ochrana mateřství a dětství — hlavní faktor rozvoje.

Situace dětí v Asii zasluhuje zvlášť velkou pozornost. Jde o nejlidnatější oblast, v níž žije asi 56 % všech dětí světa. Statistika UNICEF z roku 1977 uvádí, že na celém světě je cca 120 miliónů dětí ve věku od 6 do 11 let, které nechodí do školy; z tohoto počtu 80 miliónů žije v Asii. V řadě zemí, jako jsou Bangladéš, Hongkong, Pákistán a jiné, není školní docházka povinná. Ale i v zemích, kde je uzákoněna, nejsou pro ni, zejména v zaostalých venkovských oblastech, podmínky. Mnoho rodičů neposílá své děti do školy buď z nevědomosti, či pod vlivem přežívajících tradic, nebo pro chudobu, a pokud děti chodí do školy, je tato možnost upírána velkému počtu dívek.

Nelidským přežitkem z doby kolonialismu je v mnoha těchto zemích dětská práce. Například v indických dílnách na výrobu koberců pracují za těžkých podmínek děvčátka již od pěti let. Ve Srí Lance pracují děti na čajových, kávových a gumovníkových plantážích. V mnoha zemích Asie vyrábějí ručně balené cigarety. Podle zprávy *Indické rady pro blahobyt dítěte* jsou děti ve věku od 7 do 11 let zaměstnávány v továrnách, obchodech a na jiných pracovištích, kde pracují 10 až 15 hodin denně za nepatrnou mzdu. Seminář v Dillí upozornil i na velký počet fyzicky a mentálně postižených dětí, jimž není věnována vůbec žádná péče.

Jedním z nejtěživějších problémů tohoto kontinentu je nedostatek pitné vody. Milióny žen a dětí putují mnoho kilometrů (někdy až 25), aby přinesly vodu na mytí, vaření, pití. Berou ji z řek, potoků, kanálů, bahnitých louží, rybníků, prasklin ve skalách. Nemoci spojené s vodou jsou hlavními příčinami vysoké úmrtnosti kojenců a malých dětí.

Na semináři v Dillí byly vysoce oceněny úspěchy, jichž v péči o děti dosahují asijské země budující socialismus. Účastníci hovořili s obdivem a uznáním o skvělých výsledcích péče sovětského státu o ženu a dítě ve střeoaasijských republikách, o úspěších, jichž dosahují Mongolská lidově demokratická republika, Korejská lidově demokratická republika a Vietnamská socialistická republika, která přes všechny potíže při obnově válkou zničené země poskytuje dětem velkou péči.

Další seminář související s *Rokem dítěte* se konal na jaře 1978 v Angole z iniciativy *Mezinárodní demokratické federace žen*. Jeho tématem bylo *Upevnění solidarity s dětmi, ženami a národy Jižní Afriky, Namibie a Zimbabwe v jejich boji za národní nezávislost, za demokracii, pokrokový vývoj a za mír na africkém kontinentě*. Byl uspořádán k *Roku boje proti apartheidu* (1978) a z jeho závěrů také jasně vyplynula nedílná souvislost boje proti apartheidu s bojem za práva dětí. Nechme hovořit fakty. Kojenecká a dětská úmrtnost je v Jižní Africe jedna z nejvyšších na světě, u černošských dětí 300 z tisíce na-

rozených. U bílých dětí v této zemi je však jedna z nejnižších — 27 z tisíce. Odhaduje se, že z dětí žijících v rezervacích se téměř každé druhé nedožije více než deseti let. Přitom 20 % afrických dětí umírá dříve, než dosáhnou věku jednoho roku, a téměř 30 % před dosažením dvou let. Příčiny těchto tragických skutečností jsou známy z oficiálních zpráv: jsou to zcela nedostatečná výživa, těžké choroby z podvýživy a nedostatek lékařské péče.

Rasistický režim krutě diskriminuje africké děti i v oblasti školního vzdělání. Zatímco bílé děti v JAR dostávají bezplatně školní knihy a učební pomůcky a školní vzdělání je pro ně bezplatné a povinné, pro africké děti je tomu naopak. Školní docházka povinná není a rodiče platí za děti školné a kupují jim učebnice i školní pomůcky. Z tohoto důvodu, ale také proto, že pro africké děti je nedostatek škol a učitelů, 30 % afrických dětí ve školním věku nechodí vůbec do školy a 55 % těchto dětí opouští školu po ukončení čtvrté třídy.

Příprava *Mezinárodního roku dítěte* byla rovněž jedním z hlavních bodů jednání rady *Mezinárodní demokratické federace žen* v květnu 1978 v Moskvě, kde byla provedena rozsáhlá výměna zkušeností z jeho příprav. Rada přijala prohlášení, v němž plně podporuje rozhodnutí *Valného shromáždění OSN* o vyhlášení *Mezinárodního roku dítěte* a vyjadřuje přesvědčení, že akce, jež se uskuteční, přesvědčivě osvětlí spjatost postavení dětí se sociální, ekonomickou a politickou situací v té které zemi. Zdůrazňuje se v něm, že všechny tyto konkrétní akce musí zaměřit pozornost světové veřejnosti na skutečnost, že je v zájmu budoucnosti celého lidstva, aby všem dětem byly vytvořeny takové životní podmínky, jež umožní jejich harmonický vývoj ve spravedlivě uspořádané společnosti založené na národní nezávislosti, skutečné demokracii, spravedlivých ekonomických vztazích mezi národy a míru. Prohlášení připomíná cenné zkušenosti získané v průběhu *Mezinárodního roku ženy*, pokud jde o spolupráci různých společenských sil, a vyjadřuje odhodlání MDFŽ k ještě širší spolupráci se všemi silami zainteresovanými na problémech týkajících se dětí. Poukazuje na to, že pro žádné dítě na světě dosud stále ještě není zaručen mír, že dvě třetiny dětí na světě trpí hladem, že v mnoha zemích nejsou zajištěny jejich základní potřeby, zejména v oblasti výživy, zdravotnické péče, vzdělání a bydlení. Uvádí, že dnes, dvacet let poté, kdy 78 tehdejších členských zemí OSN jednomyslně přijalo *Deklaraci práv dítěte*, je nutno konstatovat, že řada vlád zásady této deklarace nerespektuje nebo je hrubě porušuje. Je zapotřebí, aby práva dětí nebyla pouze vyhlášována, ale skutečně uznávána a uplatňována. Proto je nutné přijmout mezinárodní konvenci, založenou na zásadách *Deklarace práv dítěte* a závaznou pro každý signatářský stát.

Oprávněnost požadavku přijetí této konvence jako závazného dokumentu ještě naléhavěji vyvstává ve světle otrěsných faktů svědčících o bídě a utrpení dětí v současném světě. Ve světě je 900 miliónů negramotných. Podle statistiky *Mezinárodního úřadu práce* 240 miliónů dětí mezi šestým a čtrnáctým rokem vůbec nenavštěvuje školu. Vyhlídky do budoucnosti nejsou o nic lepší. Předpokládá se, že v roce 1985 nebude moci chodit do školy 375 miliónů dětí ve srovnání s 350 milióny, které školu navštěvovat budou.

Podle průzkumů *UNESCO* představují pracující děti ve věku od deseti do patnácti let skoro třetinu aktivního obyvatelstva v rozvojových zemích a téměř pět procent v kapitalistických zemích. Podle údajů *Mezinárodního úřadu práce* jsou na světě 43 milióny dětí od 6 do 15 let, které musí pracovat.

Zvyšuje se zločinnost dětí a mládeže. Za léta 1960—1976 vzrostla zločinnost mládeže v USA o 146 procent. Počet mladistvých zločinců se zvyšoval rychleji než počet narozených dětí. Ve Francii od roku 1967 do roku 1976 zločinnost

mladistvých vzrostla o 145 %. Stoupá šestkrát až sedmkrát rychleji než zločinnost dospělých. V USA se 1 300 000 mladistvých ve věku 12—17 let stalo notorickými alkoholiky.

Zcela odlišný je život dětí v podmínkách socialismu. Děti jsou považovány za hodnotu nejvyšší a všestranný rozvoj mladého pokolení je středem zájmu a pozornosti celé společnosti.

Je přirozené, že socialistické země věnují mimořádnou a soustavnou péči mladé generaci, že se starají o její potřeby a uspokojují její oprávněné zájmy; že mládež připravují na život a umožňují, aby se na něm plně podílela; že před ní otvírají přitažlivé a reálné perspektivy spokojené budoucnosti společnosti rovnoprávné, svobodné, zbavené vykořisťování a útlaaku.

Uvědomujeme si, že vztah k dětem, k mladé generaci je vztahem společnosti ke své vlastní budoucnosti. Úroveň a komplexnost péče společnosti o děti a mládež, schopnost vytvářet pro ně velkolepé, reálné perspektivy a životní jistoty, je důležitý, dokonce rozhodující znak kvality a perspektivnosti společenského systému.

Tam, kde mladá generace nachází životní jistotu, kde má hlubokou, vlastními zkušenostmi potvrzenou důvěru v budoucnost své země a společnosti, kde se rodiče nemusí obávat o osudy svých dětí, tam se také zákonitě vytvářejí nové, vskutku humánní mezilidské vztahy. Ve společnosti, v níž je mladá generace vítána, kde starší generace nastupující pokolení podporuje, předává mu s láskou své životní zkušenosti a citlivě je začleňuje do života společnosti, tam ani nemůže dojít ke „konfliktu generací“. Vzniká přirozená návaznost, schopnost generací pokračovat v započatém díle.

Myslíme-li na mládež a děti, uvědomujeme si současně vážné úkoly a problémy, jejichž řešení naši společnost ještě čeká. Vždyť naše záměry a cíle jsou stále vyšší a náročnější. Dosavadní výsledky nepovažujeme zdaleka za konečné. Proto je zcela přirozené, že soustavná péče o děti a dorůstající generaci roste s prudkým vývojem celé naší socialistické společnosti, s rozvojem jejich ekonomických základů a kulturních hodnot. To nejen svědčí o životaschopnosti a přednostech socialistického systému, ale i nabízí mladému pokolení jedinečnou alternativu života a práce v ekonomicky a sociálně zabezpečené, stále se rozvíjející společnosti, která umožňuje rozmach jeho tvůrčích sil, uspokojování jeho potřeb, život v mírovém světě, ve světě nezištné spolupráce a pokroku.

V naší vlasti dnes můžeme s hrdostí hovořit o komplexní péči o člověka prakticky od kolébky. Péče o dítě vlastně začíná již před jeho narozením.

Mateřství je chápáno jako ušlechtilé poslání ženy a je považováno za jednu z nejvýznamnějších společenských funkcí. Všechny ženy dnes rodí ve zdravotnických zařízeních. Každá budoucí matka je za dobu těhotenství vyšetřena gynekologem průměrně devětkrát. Rovněž novorozenec je od prvního okamžiku v soustavné a povinné péči dětského lékaře. Například děti do jednoho roku jsou lékařem povinně prohlédnuty 22krát a dětská sestra navštíví každou rodinu s dítětem do jednoho roku průměrně pětkrát. Vývoj dítěte v předškolním zařízení a ve škole pravidelně sleduje školní lékař, přesněji řečeno dva lékaři, dětský a zubní.

Celá síť zdravotních zařízení, dětských oddělení poliklinik, zdravotních středisek a poraden zabezpečuje dostupnost zdravotní péče všem dětem i v odlehklých oblastech, takže dětské lékaři zajišťují komplexní preventivní a lékařskou péči u všech dětí do 15 let. Do roku 1980 připadá v průměru 1100 dětí na 1 lékaře.

Významných úspěchů bylo u nás dosaženo rovněž v boji proti infekčním

chorobám. Každé dítě předškolního a školního věku je povinně očkováno proti celé řadě nemocí (v USA 40 % dětí do 15 let není očkováno proti nejrozšířenějším dětským chorobám).

Dobrou péči o dítě ovšem podmiňuje dobrá péče o matku. Naše pracovní zákonodárství zabezpečuje zvláštní péči o ženu všeobecně a o matku zvlášť. Délkou placené mateřské dovolené — 26 týdnů pro všechny matky a 35 týdnů pro osamělé matky — jsme na jednom z prvních míst na světě (v kapitalistických státech, kromě Švédska, se mateřská dovolená poskytuje v rozmezí 14—18 týdnů). Mateřský příspěvek ve výši 500 Kčs měsíčně do dvou let věku dítěte je ve světě jevem téměř ojedinělým. Už léta je součástí sociální politiky našeho státu celý komplex finančních příspěvků poskytovaných matce a rodině, jako například jednorázový příspěvek při narození každého dítěte ve výši 2000 Kčs, pravidelné měsíční přídatky na děti odstupňované podle počtu dětí, a to velice výrazně — na jedno dítě 90 Kčs, ale na čtyři děti již 1280 Kčs — které dostává rodina do té doby, než dítě dokončí svou přípravu na budoucí povolání (včetně vysokoškolské). V roce 1977 byly tyto přídatky poskytovány 4 miliónům 204 tisícům dětí. Náklady na společenskou pomoc rodinám s dětmi dosáhly v roce 1977 téměř 30 mld. Kčs ročně, z toho jen peněžitá pomoc představovala 16,25 mld. Kčs. V průměru stát přispívá na jedno dítě měsíčně částkou 600 Kčs.

Velkou pozornost věnuje naše společnost výstavbě a provozu předškolních dětských zařízení. Počet míst v jeslích vzrostl od roku 1970 o 27,7 %. V roce 1977 bylo v nich umístěno 15,1 % z celkového počtu dětí ve věku od 6 měsíců do 3 let. Ve větším rozsahu jsou zřizovány mikrojesle. Mateřské školy navštěvuje 72,5 % dětské populace ve věku od 3 do 6 let. Od roku 1970 do roku 1977 vzrostl počet míst v mateřských školách o 53,5 %.

Se stejnou velkorysostí a prozíravostí zabezpečuje náš socialistický stát také všem dětem přípravu pro budoucí život a práci v rozvinuté socialistické společnosti. Z celkového počtu mládeže ze základní devítileté školy odchází 34 % žáků na střední školy, necelých 60 % do učebních poměrů a okolo 6—7 % přímo do zaměstnání.

V současné době uvádíme do praxe novou výchovně vzdělávací soustavu, jež vytváří podmínky, aby do roku 1984 získala všechna naše mládež desetileté střední vzdělání a aby perspektivně všechna mládež dosáhla úplného středního školního vzdělání, a tím se také rozšířily možnosti vysokoškolského studia.

Školní vzdělání na všech stupních je u nás bezplatné, až do maturity dostávají žáci zdarma učebnice a učební pomůcky. Vedle toho vynakládá stát ročně téměř jednu miliardu Kčs na školní stravování, studentům a žákům se poskytují různé druhy stipendií, slevy na jízdném, levné ubytování v internátech a kolejích a další sociální zvýhodnění.

K harmonickému vývoji dítěte patří i možnost uplatnění jeho zájmů a schopností ve volném čase, a proto je i mimoškolní a zájmová činnost nedílnou a významnou složkou výchovně a vzdělávací péče o děti. Náplň pro tuto činnost dětí vytvářejí školy, Pionýrská organizace SSM a další společenské organizace.

Při většině základních škol jsou zřízeny školní družiny a kluby, máme rozvětvenou síť *Domů pionýrů a mládeže*, stanic mladých techniků, přírodovědců a turistů, v celé naší republice mají děti možnost navštěvovat nejrozličnější zájmové kroužky, umělecké soubory a sportovní oddíly. Základní umělecké vzdělání poskytují všem nadaným dětem lidové školy umění, tělovýchově a sportu dětí slouží tisíce hřišť, stovky stadiónů a dalších sportovních zařízení.

I v péči o rekreaci dětí se u nás věnuje velká pozornost jak jejímu významu

pro zdraví, tak i pro výchovu dětí. Bohaté možnosti aktivního odpočinku poskytují dětem o prázdninách pionýrské tábory, které pro ně organizují ROH, *Pionýrská organizace SSM*, školy a další organizace a v nichž každoročně ztráví část prázdnin na tři čtvrti miliónu dětí. Pro žáky městských škol a škol v průmyslových oblastech se v průběhu školního roku pořádají školy v přírodě. V zimním období se každoročně zúčastní více než 340 000 dětí lyžařských zájezdů do hor.

Pro výchovné působení socialistické společnosti na děti a mladou generaci je charakteristické i to, že se na něm významnou měrou podílí celá oblast kultury a umění spolu s hromadnými sdělovacími prostředky. Vliv této sféry na utváření osobnosti dítěte a mladého člověka je nesporně velmi významný. Již v minulosti naši nejlepší spisovatelé, malíři a další umělci vytvářeli díla pro děti a mládež a v této tradici pokračují i současní autoři a tvůrci. Proto také naše filmy a knihy pro děti patří k tomu nejlepšímu, co v současném světě v této oblasti vzniká.

Podstatou i obsahem výchovného systému i celé komplexní péče socialistické společnosti o děti a mladou generaci vůbec je úsilí o to, aby z dětí vyrůstali vyspělí, uvědomělí a vzdělaní lidé, kteří plně dostojí náročným požadavkům doby, v níž budou žít a pracovat a tvořit dále rozvíjet všechno, čeho již dosáhla naše vyspělá socialistická společnost.

Hodnotíme-li dnes s hrdostí vše, čeho naše socialistická společnost dosáhla v péči o mladou generaci a v její výchově, uvědomujeme si současně nové významné úkoly i problémy, jejichž řešení naši společnost ještě čeká. Dosavadní výsledky naprosto nepovažujeme za konečné a při stanovení dalších úkolů vycházíme z toho, že spolu s dalším vývojem naší socialistické společnosti, s rozvojem jejích ekonomických základů a kulturních hodnot se bude dále zdokonalovat a rozšiřovat i soustavná péče o děti a mladou generaci.

Tento závěr vyplynul i z jednání XV. sjezdu *Komunistické strany Československa*, který zhodnotil výsledky dosažené v oblasti péče o nejmladší generaci a vytyčil další směry jejího rozvoje. Program XV. sjezdu KSČ postavil před naši společnost jako jeden z hlavních úkolů vytváření dalších, ještě příznivějších materiálních a duchovních podmínek pro harmonický vývoj mladé generace, další zdokonalování výchovně vzdělávacího systému a prohloubení jednotného výchovného působení školy, rodiny a společnosti.

Je tedy zcela zákonitě, že právě důsledné uskutečňování těchto úkolů programu XV. sjezdu KSČ se stane hlavní náplní veškeré činnosti spojené s *Mezinárodním rokem dítěte* v naší socialistické vlasti.

K tomuto cíli bude důsledně zaměřeno také plnění volebních programů Národní fronty. V jejich rámci se budou národní výbory, hospodářské a společenské organizace ještě intenzivněji věnovat výstavbě jeslí, mateřských škol, rozšiřování počtu tříd ZDS a rozvoji služeb.

Mezinárodní rok dítěte se u nás nepochybně stane silným motivem pro rozvoj iniciativy občanů i organizací při zřizování dalších dětských hřišť, pionýrských táborů, mikrojeslí, dětských kluboven a dalších zařízení.

Ve smyslu programu XV. sjezdu KSČ budeme rovněž klást ještě větší důraz na to, aby i výrobní odvětví národního hospodářství stále dokonaleji zabezpečovala potřeby dětí. Zaměříme pozornost zejména na rozšiřování sortimentu v oblasti dětské výživy, na zlepšení zásobování trhu průmyslovým zbožím pro děti i na zlepšení kvality a funkčnosti těchto výrobků.

Mezinárodní rok dítěte se významně projeví i v oblasti ideologické. Budeme všestranně působit na vytváření příznivého společenského klimatu pro pos

lování jednoty výchovného působení školy, rodiny a společnosti, ještě rozsáhleji budeme podporovat rozvoj zájmů, tvořivosti dětí a jejich přátelství.

Mezinárodní rok dítěte se u nás shoduje s třicátým výročím založení *Pionýrské organizace SSM*. Třicet let práce Pionýrské organizace je výmluvným dokladem cílevědomé a soustavné péče socialistické společnosti o děti.

Naše společnost poskytuje dětem všechny možnosti k všestrannému a harmonickému rozvoji jejich osobnosti, k tomu, aby z nich vyrostli zdatní, zdraví, vzdělaní lidé se smyslem pro všechno dobré a krásné. Děti a mladou generaci tak současně připravujeme na život, který budou žít na přelomu dvacátého a jednadvacátého století. Chceme, aby z nich byli lidé schopní rozhodovat o složitých otázkách, které řeší a bude muset řešit nejen naše země, ale celý svět. A nebudou to jednoduché úkoly a problémy. Vstoupili jsme do etapy vědeckotechnického rozvoje, která klade na člověka nesmírné nároky. Lidstvo rovněž bojuje za základní podmínku svého života — za mír. Svádí boj o zdravé životní prostředí, žije v době vesmírných letů, otevírajících člověku bránu k novým a netušeným poznatkům. A bude tu celá řada dalších a dalších úkolů, které dnes ještě ani nemůžeme plně postihnout. Jsme přesvědčeni, že odpovědně a správně rozhodovat, dobře pracovat i plně lidsky žít budou moci jen lidé nejen vzdělaní, ale současně obdaření schopností hlubokých citových prožitků i bohatou představivostí, kteří budou věci chápat a řešit nejen ve svůj prospěch, ale ve prospěch šťastného života a rozvoje všech.

Vychováváme děti k lásce k životu, úctě ke starším, úctě k práci, ke své zemi, k přátelství mezi národy, vychováváme své děti k lásce k míru, vedeme je k životnímu optimismu.

Celý náš výchovný systém je založen na tom, aby vzbuzoval u dětí hluboké přesvědčení o vítězné cestě lidstva ke společnosti bez válek, ke společnosti vyznačující se mírovou spoluprací.

Děti jsou velmi vnímavé, spravedlivé, bolestně nesou každou křivdu. Jsou šťastny, když dobro vítězí nad zlem nejen v pohádkách, knihách, filmech, ale ve skutečnosti. Upřímně cítí s dětmi, které žijí v nedostatku nebo útlaku. Solidarizují se s národy bojujícími za osvobození, za nezávislost, za svá nezadatelná práva. Dlouhé roky žily československé děti obavami o osudy dětí Vietnamu a pomáhaly jim prostředky sobě vlastními. Vyhlásily akci „Školní sešit pro Lau a Mai“, shromažďovaly prostředky na vybavení pionýrského domu v Hanoji a na zřízení letního pionýrského tábora v zátocě Ha Long. Cena této pomoci spočívala především v srdečném, hlubokém dětském citu, který projevíly, v lásce dětí k dětem. Ani život dětí v Chile, osud palestinských dětí je nenechává lhostejnými.

V *Mezinárodním roce dítěte* si silněji uvědomujeme, že v dětech je budoucnost, opravdová a neodvolatelná. Co do nich dnes vložíme, jako bychom vkládali do příštích let. Jak dokážeme všichni bez rozdílu působit na jejich rozum a duši, jaké podmínky vytvoříme pro upevnění jejich zdraví a tělesné zdatnosti, jakým příkladem budeme působit na jejich morálku, na formování citů, jaké předpoklady založíme již dnes pro jejich budoucí život, takové budou příští dny naší země.

Naší prvořadou povinností nejen vůči dětem naší země, ale vůči dětem celého světa je zajistit život v míru. Budeme neúnavní v dalším úsilí o zastavení závodů ve zbrojení, o odzbrojení, o to, aby se proces uvolňování stal nezvratným a trvalým; aby prostředky získané snížením vojenských výdajů mohly být vynaloženy na odstranění bídy a hladu, a zejména ve prospěch miliónů strádajících dětí.